

Pedagogika sportu

(d002)

Vladimír Juva

juva@fsps.muni.cz

<http://www.fsps.muni.cz/~juva>

26. 9. 2019

Pedagogika sportu (PgS) – požadavky

- absolvovaná **PgS v Mgr. studiu**
(popř. doplnit)
- bloková **výuka**:
  - 26/IX – Základní metodolog. problémy PgS
  - 24/X – Empirická PgS
  - 21/XI – Výzkum sportovně pedagog. profesí
  - 5/XII – Prezentace studentů, závěr

Pedagogika sportu (PgS) – požadavky

Ukončení – zápočet – požadavky:

1. Povinná literatura:

- Jansa, P. a kol. (2018) *Pedagogika sportu*
- Elektronická studijní opora – <http://www.fsps.muni.cz/impact/pedagogika-sportu/>
- *Metodologická literatura k pedagogice sportu*

2. Excerptum 1 zahraniční publikace k PgS s kritickou analýzou výzkumného designu

3. Přehled vztahu zpracovávané disertace k PgS

4. Prezentace na semináři ad 2) + ad 3) (zaslat min. 3 pracovní dny před termínem prezentace) + rozprava

Vymezení PgS

- **Pedagogika** = věda o permanentní výchově – edukaci
- **Pedagogika sportu** = věda (výzkum) o sportovní edukaci
- **Sport** = formy tělesné činnosti, jež si kladou za cíl harmonický rozvoj jedince, zdraví a soutěžní výkon (Zákon 2001)
- **Sport** = soutěžní + rekreační + (školní) →
- **Tři základní oblasti PgS**

Vymezení sportovní edukace

Edukace =

záměrné působení na rozvoj jedince (**pomoc jedinci**)
s cílem **dosáhnout pozitivních změn** v jeho vývoji

Edukace = procesy řízeného učení (facilitace učení**)**

Sportovní edukace =

edukace sportem, ve sportu a pro sport

Sportovní trénink = procesy řízeného,
hl. motorického učení, ale současně
pomoc jedinci na jeho cestě životem

Vymezení sportovní edukace

Sportovní edukace má rysy:

- **formálního vzdělávání** – ve vzdělávacích institucích (např. školní TV)
- **neformálního vzdělávání** – mimo formální vzdělávací systém (např. semináře trenérů)
- **informálního vzdělávání** – neorganizované (každodenní zkušenost)

Vznik současné PgS

- **dlouhá historie** vývoje „sportovně pedagogického myšlení“
- **PgS – ve světě** rozvoj od 60. let 20. století
- **vznik PgS** souvisí s rozvojem vědy o sportu (Sport Science, Sportwissenschaft) a vědy o pohybu člověka (kineziologie, kinantropologie, ...)
- **kriticky reflektuje** dřívější názory na tělesnou výchovu
- **reaguje** na dynamický rozvoj soutěžního i rekreačního sportu po 2. světové válce
- **zkoumá** edukační význam sportu v současné společnosti
- u nás rozvoj:
  - **pedagogická kinantropologie**
(hl. didaktika TV – prof. Dobrý, Rychtecký, Fröml, doc. Mužík, ...)
  - **pedagogika sportu**
(prof. Svoboda – hl. pro trenéry, doc. Jansa a kol. – široké pojetí pedagogiky sportu)

Vědecké začlenění PgS

Pedagogika sportu = významná oblast:

- kinantropologie – **pedagogická kinantropologie** (ČR), posiluje PgS
- věd o sportu – **pedagogika sportu** (Evropa)
- **kineziologie** (např. Austrálie)
- **věd o výchově** (např. SRN)

Pojetí PgS

sporadicky termín **motopedagogika**:

- klade si za cíl **komplexní rozvoj osobnosti za využití jejího pohybu**
- utváření osobnosti pomocí procesů **motorického učení (SRN)**
- užší označení – motopedagogika = motorické učení jako **pomoc jedincům se specifickými potřebami**

Pojetí a začlenění PgS

- anglosaské země – **physical education** = velmi široké označení (studium TV), posiluje se termín **sport(s) pedagogy**
- německá „Sportwissenschaft“ – **Sportpädagogik**
- Slovensko – **športová edukológia**

Pojetí PgS v UK, USA, AUS

- věda „... o učení a trénování ve sportu a v tělesné výchově“ (UK)
- výzkum **motorického učení**
- **funkce** – příprava sportovních pedagogů
- **kritické zaměření** –
„americký mýtus o významu sportu pro rozvoj charakteru“
- **smysl sportu** = jeho **edukační dimenze**

Pojetí PgS v SRN

- **pedagogika sportu** v rámci věd o sportu (Sportpädagogik, např. Haag; Hummel, 2001) – velmi široké pojetí (od konce 60. let 20. století)
- **zkoumá procesy sportovní edukace:**
  - všech věkových skupin,
  - ve všech formách sportu (vrcholový – pro všechny),
  - ve všech formách edukace (školní, mimoškolní, rodinné i volnočasové)
  - ve všech edukačních institucích

Pojetí PgS v SR

- **sportovní edukologie** (športová edukológia) = zkoumání, vývoj a vyhodnocování výchovy, vzdělávání a působení na tělesný, funkční, pohybový, psychický a sociální rozvoj člověka prostředky sportu (Sýkora 2000)
- Labudová (2002) – **velmi široké pojetí**, tzn. edukační procesy ve výkonnostním sportu i sportovní procesy v podmínkách školy, sportu pro všechny **i pro zdravotně oslabené**

Pojetí PgS v SR

struktura sportovní edukologie:

- edukologie školní tělesné výchovy a sportu
- edukologie výkonnostního a vrcholového sportu
- edukologie sportu pro všechny
- edukologie sportu zdravotně oslabených
- edukologie atletiky, gymnastiky, her, lyžování, plavání, tanců, ...
- **didaktika tělesné výchovy a sportu** – zabývá se tělovýchovným učitelstvím, pohybovým cvičitelstvím a sportovním trenérstvím

Pojetí PgS v ČR

- **pedagogika sportu** (např. Svoboda, 2000) – hl. procesuální stránka sportovního tréninku (motorické učení, průběh sportovní dráhy, profese a osobnost trenéra, ...), tzn. pedagogika sportu = **vztah edukace a soutěžního sportu**
- **současnost** – **snahy o široké vymezení PgS** = tzn. pedagogika i školního a rekreačního sportu (viz Jansa)
- **pedagogická kinantropologie** = výzkum edukačních procesů, jejichž jádrem je integrace pohybového učení a stimulace energetických systémů a jejich efekty ve specifickém edukačním prostředí (www – cz kin.)
základní edukační prostředí = tělesná výchova (školní) a sport ve svém užším pojetí, tzn. soutěžní sport – hlavně didaktika TV + zdraví

Postavení a začlenění PgS

Medicínsko-přírodovědná východiska

biomechanika, antropomotorika, sportovní medicína,
sportovní traumatologie, sportovní fyziologie, ...

Sociálně-vědecká východiska

psychologie sportu,
sociologie sportu,

pedagogika sportu,

...

kinantropologie kineziologie

(objekt – pohyb člověka)

věda(y) o sportu

(objekt – sport)

Východiska politických a ekonomických věd

ekonomie sportu,
sportovní management,
sportovní politika,

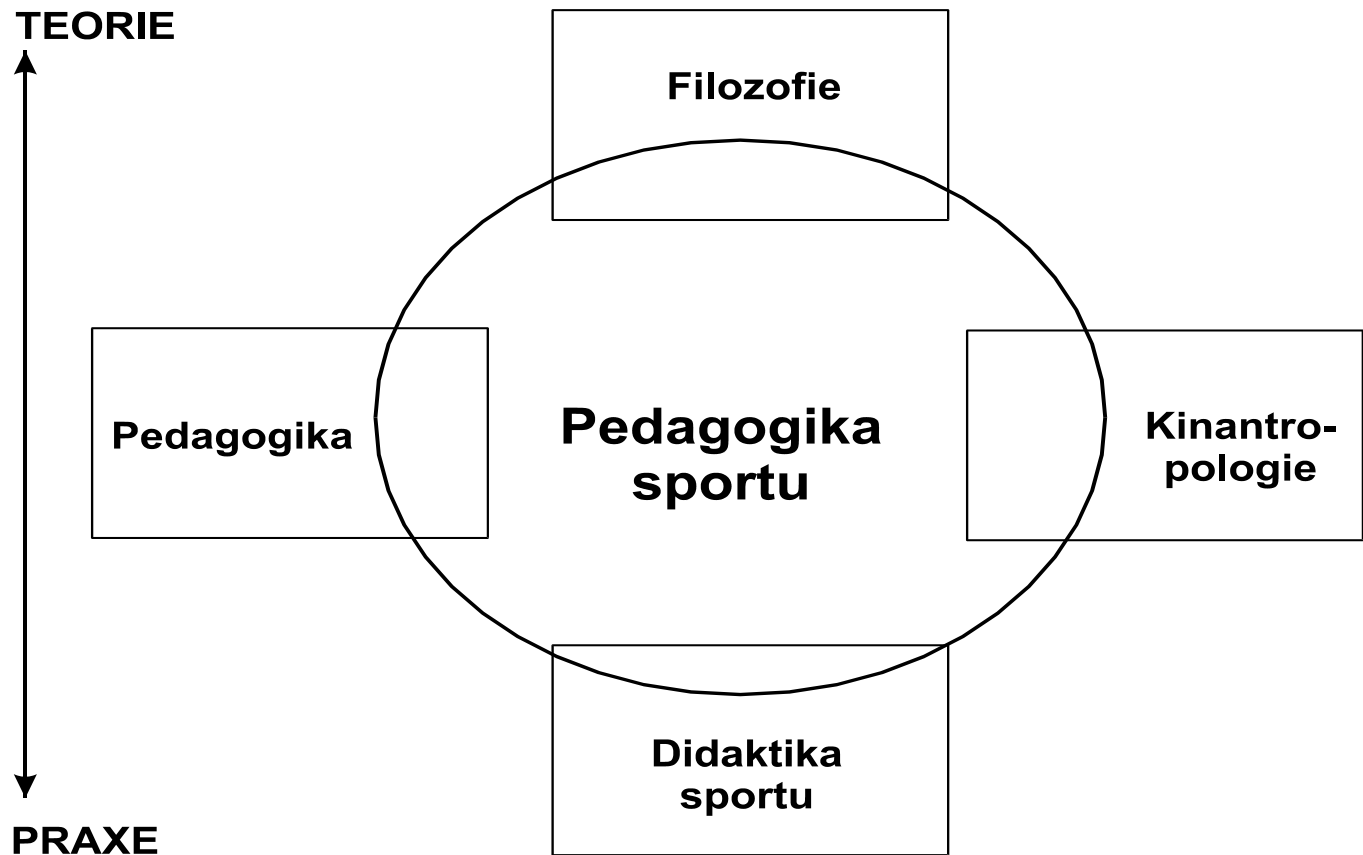
...

Kulturně-vědecká východiska

historie sportu, filozofie sportu,
„komparativní kinantropologie“, ...

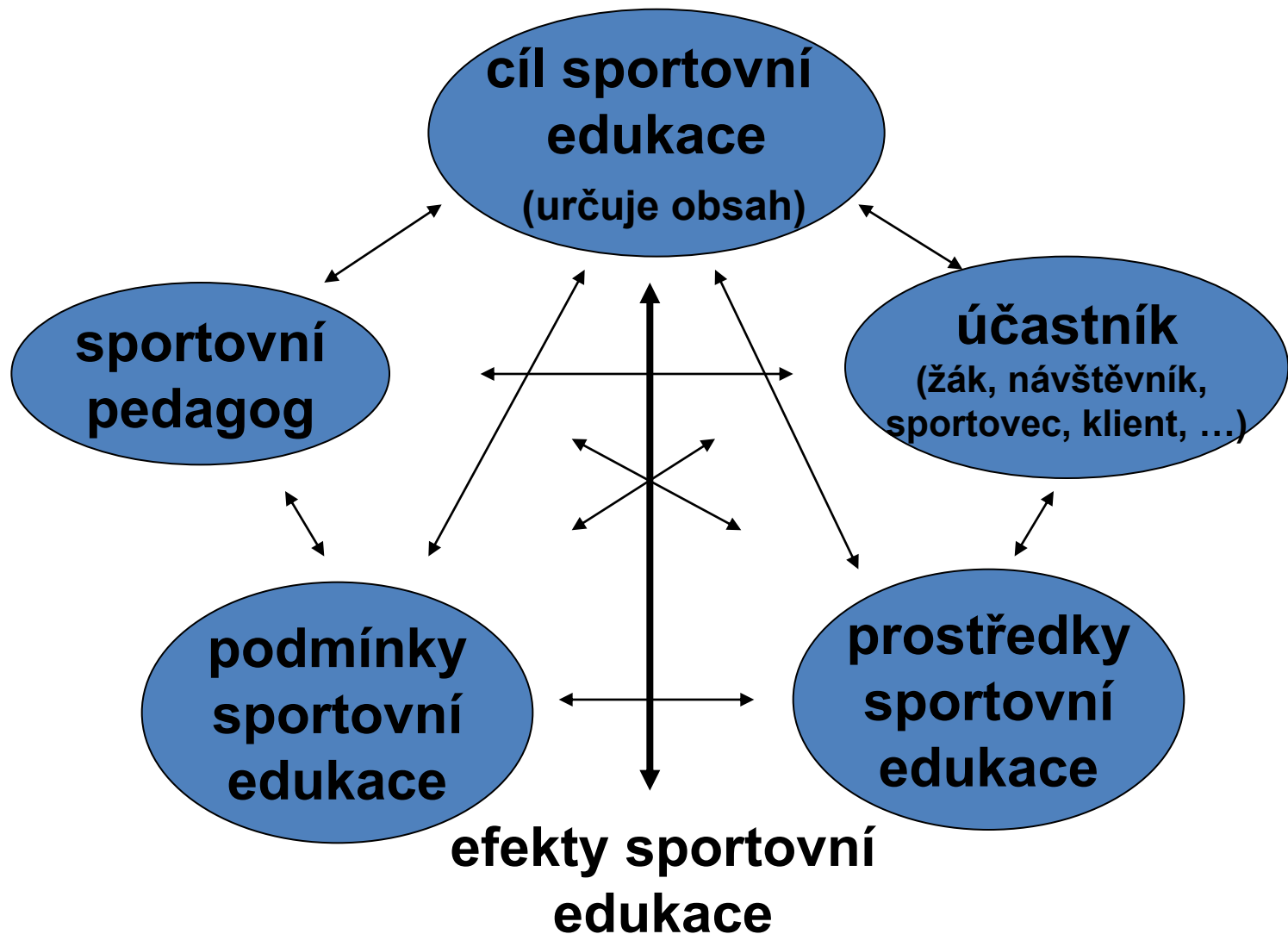
PgS v poli napětí

Tendence PgS

- humanistická orientace sportovní edukace – **orientace na žáka, sportovce, klienta, ... + pomoc** na cestě k dobrému životu
- posilování **nondirektivního** přístupu
- od heteroedukace k **autoedukaci**
- rozvoj **diagnostiky** a **autodiagnostiky**
- důraz na **empirický výzkum** (posilování akčního a **kvalitativního** výzkumu)
- výsledky výzkumů **ovlivňují praxi** (např. změny ve školní TV, ve vzdělávání sportovních pedagogů, ...)
- **integrační funkce** pedagogiky sportu

Výzkumné pole PgS

Výzkumné pole PgS:

- **vztah edukace a sportu** – široce pojatý fenomén, tzn. **školního sportu** (označení všech sportovních aktivit, které probíhají v rámci instituce školy), **soutěžního sportu a rekreačního sportu**
- edukaci ve sportu, sportem a pro sport
- otázky související s edukací ve sportu a za jeho využití
- **edukační funkce sportu** = imanentní potenciál sportu a reálné sportovní (pohybové) aktivity, které iniciují specifické **edukační procesy** = takové činnosti, při nichž se nějaký subjekt učí, obvykle za působení (přímého nebo zprostředkovaného) jiného subjektu, který vyučuje nebo instruuje

Děkuji Vám za pozornost